

Tekliflär

**kuvetlär organnarinnän işbirliin gelişmesi için hem Gagauziya ATBda
Cümnä Birliklerin efektif çalışmasının ii koşulların kurması için**

Teklifleri hazırladı iş grubası “Gagauziya hem Tarakliya dolayların ilerlemesinä munişpalitetlerin hem şivil cümnenin çekmesi” proektin sınırında, angısı finans ediler “SlovakAid” tarafından hem gerçekleştiriler Komratta “Pro-Europa” Evropa merkezin tarafından partnörlukta People in Need Slovakia.

Komrat 2020

People in Need
Slovakia

Public Association
European Center
“Pro-Europe” in Comrat

I. GİRİŞ	2
II. NEETLÄR HEM DAAVALAR.....	4
III. BEKLENÄN SONUÇLAR.....	5
IV. ÇIKIŞLAR HEM TEKLİFLÄR.....	10
KABLEDENNÄR LİSTESİ.....	11
EKLENTİLÄR.....	13

I. Giriş

Bu Raport hazırlandı “Gagauziya hem Tarakliya dolayların ilerlemesinä muniþipalitetlerin hem þivil cümnenin çekmesi” proekttä, angısı finans ediler “SlovakAid” tarafından.

Þivil cümnenin iş beceriklii pek önemni Moldova Respublikasının hem Gagauziya ATB-nın demokratik ilerlemesi için; insannarın publik organnarın işinä çekmesi, angısı doorudulu cümnenin ilerlemesinä.

Birleşmäk serbestlää, toplanmak serbestlää hem sölemäk serbestlää haklar belli edili konstitütyada, da onnarın gerçekleştirilmesi, sonuçta, doorudan baalı insanın yaşamak kalitesinin iileşmesinä.

Þivil cümnä – diil devlet cümnä ilişkilär hem institutlar sisteması, angısı belli eder cümnä azaların türlü intereslerini, dalaplarını hem kıymetlerini, hem dâ verer insana kolaylık tamannamaa kendi þivil haklarını. Þivil cümnä kurêr insanın o soþial ortamını, neredâ geçer onnarın cümnä yaşaması hem işi, angısı belli eder insannarın yaşamak hem soþial süretin özelliini.

Þivil cümnenin özelli hem paayı onda, ani o, özel politika-hak sisteması olarak, olêr bir köprü devletin hem insanın arasında, hem dâ yardım eder çözmää o daavaları, angıları ya girmeerlär devletin görevinä, ya da devlet tarafından onnara taa dikkat verilmedi. Bundan başka, devlet yok nicä işlesin hem ilerlesin þivil cümnesiz, çünkü kâr devlet þivil cümnenin kurulmasının subyekti hem kefilî olêr.

Herbir zamandaş demokratik devleti, Moldova da, temel neetlerin arasına lâázım koysun kaavi þivil cümnenin kurulmasını.

Nicä gösterer dünnä görgüsü, geliştirili þivil cümnesi olêr halkın politika aktivliin kaynaa hem sonucu, kurarak demokratiyanın çetin temelini. Pek önemni bizim devletimizdä, özelliklän dâ Gagauziyada, kullanmaa bu dünnä görgüyü.

Devletimizdä þivil cümnenin zamandaş durumunu var nicä göstermää nicä pozitif tarafından – gumanitar izmetlerä doorudulu katılmak hem sorum, olä negativ tarafından da – pek az kurum katilêr, karar almakta az insan pay alêr; diil eterli finans yardımı hem diil üüsek uurda bulunêr þivil ruhu hem volontörlük.

«Moldova Respublikasının þivil cümnesinin en büyük probleması – lâázımnık yabancı parada. Diil devlet kurumnarı 90%-tä baalı yabancı finanslamaya. Devlet istärsä dâ diil devlet kurumunu kendinä partnör, o kuramêêr lâázımnı iç finans koşullarını hem verämeer cümnä kurumnarına finans yardımını». Bu fikiri açıkladı İnsan hakları kaynak merkezin (CReDO) direktörü Serciu Ostaf.

Gagauziya ATB-da diil devlet kurumnar sektorun ilerlemesinnän durum olêr birtürlü durumnan bütün respublikada. Bununan, millet uurda belli edili problemlara eklener regional uurda olan problemlar. Bu hem eskimiş erli Kanon cümnä birlikleri için № 43-XX/II iyülün 17-dän 2001 y., hem Moldova

Respublikasının Kanonunda cümnä birlikleri için № 837-XIII mayın 17-dän 1996 y. Gagauziyaya diil verili hak kurmaa cümnä kurumnarını, hem erli kuvetlerin ilgisizlii țivil cümnenin ilerlemesinä.

Gagauziya ATB-da registrațiya edili hem işleyän diil devlet kurumnarın var taa bir probleması – dil probleması, neçinki 2017 yıldıan registrațiya için dokumentleri lääzım vermää devlet dilindä.

Büünkü gündä Gagauziya ATB-da ofițial registrațiya edildi türlü uurda işleyän 550 cümnä birlii. Lääzım belli etmää, ani devletimizdä registrațiya edili hepsi diil devlet kurumnarın arasında, Gagauziya gösterili islää, çünkü devletin kimi erleşmelerindä yok hiç bir dä registrațiya edili diil devlet kurumu, Gagauziya ATB-nin sä hepsi erleşmelerindä kurulu hem registrațiya edili diil devlet kurumnarı. Gerçektän işleyän diil devlet kurumnarın sayısı çok taa az, hepsi registrațiya edili kurumnarından yakın 20-25%. İşleyän diil devlet kurumnarın proțendi küçük, neçinki, nicä sölendi yukarda, diil devlet kurumnarın pek az finans araçları var, yok destek cümnä, devlet tarafından, hem dä etişmeer insan kaynakları.

Analiz yapıp Gagauziya ATB-da registrațiya edili kurumnara, var nicä çıkış yapmaa, ani, alarak hesaba türlü neetleri hem daavaları, angılarını kurumnara konulêr, may hepsi diil devlet kurumnarın var birtürlü bölä neetleri hem daavaları – demokratiyanın kaavilendirmesi, insan hakların hem țivil üretmenin ilerlemesi, kurmaa lafetmeyi țivil cümnenin hem kuvetlerin arasında, önetmektä açıklık, kuvetlärän geçirilän reformaların ardına gözetim, kontrol publik araçların harcamasına, garantiya kabledilän kararların açıklına.

Nicä belli etti Moldova Respublikasında Evropa Birlii delegațiyanın başı P. Mihalko 2018 yılda Gagauziya ATB-nin Avdarma küüyündä geçän “Gagauziya țivil cümnenin kaavilendirmesi” halklar arası konferențiyada: “Kaavi țivil cümnesi – anatar demokratik devletin ilerlemesinä, efektif devlet önetmesinä”. Taa bu konferențiyada o söledi, ani “Țivil cümnä – vatandaşların en aktiv payı. O başlêêr pozitiv diişilmekleri, hakların hem serbestliin korumasında “bekçi köpek” (watchdog) rolunu oynêêr, çeker politikacıların dikkatını vatandaşların en önemni problemlarına”.

Sölenmişin baalantısında, bu Raport, angısı kurulu, temelleneräk var olan durumun analizinä, doorudulu yufka tarafların belli edilmesinä, hem olan kolaylıkların gerçekleşmesinä diil devlet kurumnarın, nicä cümnemizin önemni elementin, ilerlemesi için.

II. Neetlär hem daavalar

“Gagauziya hem Tarakliya dolayların ilerlemesinä muniþipalitetlerin hem þivil cümnenin çekmesi” proektin sınırında, angısı finans ediler “SlovakAid” tarafından, kuruldu İş grupası erli publik önetmenin hem þivil cümnenin temsilcilerindän, angısı ekspertlerin yardımınnan dooruttu kendi işini üç genel neetin gerçekleşmesinä:

1) Þivil cümnenin finans çetinniin ilerlemesi hem kaavilenmesi, kurarak normativ bazasını.

Neet doorudulu normativ aktların kurulmasına, angıları läázım kurmaa deyni diil devlet kurumların çetin finans durumunu.

Özel daavalar:

a) İş grupası uurunda hazırlamaa normativ aktların proektlerini, geçirmää deyni diişilmekleri hem eklemeleri işleyän regional kanonculaa da vermää onnarı publik önetmäk organnarına;

b) İş grupası adından teklif etmää Gagauziya Bakannık Komitetinä hem erli bütet administratorlarına (Gagauziya ATB primarlarına) kabletmää soþial sımarmak (outsorsing) mehanizmasını, ki konkurs temelindä destek vermää cümnä birliklerinä, finans yardımını vereräk kimi soþial hem kultura programalarına.

2) Þivil cümnesi için instituþional bazanın kaavilenmesi.

Neet doorudulu instituþional işbirlii mehanizmanın publik organnarın (Halk Topluşun hem Bakannık Komitetin) hem þivil cümnenin arasında ilerlemesinä.

Özel daavalar:

a) İş grupası adından teklif etmää Bakannık Komitetinä hem Halk Topluşuna onaylamaa hem/ya da tanıttırmaa onnarın strukturalarında kişileri hem/ya da strukturaları, angıları sorumnu olaceklar þivil cümnesinnän herzamankı işbirlii mehanizmasının kurulması için, onaylayarak Kararı zaametçilerin görev nasaatlarınnan, ki gerçekleştirmää diil devlet kurumlarınnan işbirlii mehanizmasını;

b) İş grupası adından teklif etmää Halk Topluşuna konkurs temelindä eklemää birleşik Parlament hem Halk Topluşu parlament arası grupasına þivil cümnä temsilcileri gözetleyici statusunnan;

c) İş grupası adından teklif etmää verennerä, diil devlet kurumlarına hem başka meraklannara kurmaa informaþiya platformasını diil devlet kurumları için,

ki yayınnıştırmaa hem tanıttırmaa onnarın işini, hem dâ kurmaa partnörlük mehanizmasını, ki pay almaa ortak proektlerdâ.

3) İlerletmää aktiv țivil pay almayı.

Neet doorudulu temsilci hem bakannık kuvedi işin açıklına, hem dâ țivil cümmenin karar kabletmäk proğesinde pay almak mehanizmasının kurulmasına.

Özel daavalar:

a) İş grupası adından teklif etmää Gagauziya ATB hepsi uurlarda publik önetmäk organnarına başlatmaa diişilmekleri hem eklemeleri kendi işi için Karara, angıları baalı karar kabletmäk proğesin açıklına;

b) erli normativ aktın “Țivil büteti için” proektin prezentațiyasını geçirmää, angısı denemäk gibi geçecek Çeşmäküü hem Avdarma küülerindâ.

III. Beklenän sonuçlar için tekliflär

Sonuç 1. Funkțional mehanizmalar kurulmak baalantısında, ki kurmaa diil devlet kurumnarın finans çetinniini:

1) İş grupası uurunda hazırlandı “Erinä koymak fondu için erli kanonuna diişilmekleri hem eklemeleri koymak için” (normativ aktın proekti – Eklenti 1) erli kanon proekti.

Şindiki vakıtta işleyän Gagauziya ATB erli Kanonu № 4 aprilin 27-indän 2017 y. “Erinä koymak fondu için” – özel erli kanonudur, angısı işleer sade Gagauziya ATB-da. Bu kanonun yardımınnan, Gagauziya ATB-da çalışêr özel bir fond – Katkıları erinä koymak fondu. Fondun araçların yardımınnan Gagauziya ATB-nın merkez bütetindän veriler para erli bütet hem publik kurumnarına ödeli ya da ödemeyä yakışan katkılara görâ grant proektlerindâ. Bu, Moldova Respublikanın başka dolaylarına görâ, eni Gagauziya ATB-nin praktikasını yardım eder avtonomiyanın publik organnarına pay almaa grant programalarında, çünkü onnarın var ortak finanslamakta garantiyalı parayı erinä koymak kaynaa - katkılar.

Bu kanonun işleemesindän üç yıl geçtiynän, geçirildi işleyän normativ aktın analizi hem yapıldı çıkışlar, ani Gagauziya ATB-da işleyän Erinä koymak kanonun yardımınnan, avtonomiyanın publik sferasına gelir taa çok grant.

Temelleneräk geçirilmiş analizä, ekspertlär hazırladılar Kanon proektini, ki erli Erinä koymak kanonuna diişilmekleri hem eklemeleri koymaa. Bu girişimin baş neeti – bütet dışı araçları çekeräk, erli cümmelerin en önemni problemlerin çözülmesinde kuvetlerin hem țivil cümmenin birleşmesi.

Bu Kanon proektin neeti onda, ani Erinä koymak fondun benefiçariyeleri var nicä olsun diil sade publik önetmäk organnarı hem publik kurumnarı, ama erli publik önetmäk organnarınnan partnörnluk annaşmaları olan Gagauziya ATB-nin diil devlet kurumnarı.

Bu kanon proektin kabledilmesi yardım edecek kurmaa Gagauziya ATB-da funktional mehanizmayı, ki kurmaa diil devlet kurumnarın finans çetinniini hem diil devlet kurumnarın karar almak protesindä efektif pay almak sistemasını.

2) Hazırlanıldı Gagauziya ATB “Gagauziya ATB publik önetmäk organnarın hem publik kurumnarın işindä outsorsing mehnizması için” erli kanon proekti (normativ akt proekti – Eklenti 2).

Şivil cümnenin ilerlemäk strategiyasının 2018-2020 yıllara hem Şivil cümnenin ilerlemäk strategiyası gerçeklemäk İş planın 2018-2020 yıllara baalantısında – Moldova Respublikası Kanonun № 51 mardın 23-dän 2018 y. üçüncü payında belli edilydi, ani “Moldova Respublikasında gösterili pek küçük ilerlemä, ki hazırlamaa hem kullanmaa finans hem vergi mehanizmalarını, angıları yardım edelär şivil cümnenin kurulmasına (ileri - ŞCK). Finans kanıtlın kurulması pek önemni element devletin gerçek sektorun ilerlemesinde, ilerlemäk sä, son zamanda belli, ama diil eterli, ki ŞCK-nın çetinnik garantiyası olsun, ne onaylandı nicä Moldova Respublikasının diil devlet kurumnarın forum rezolütiyalarınnan, ölä başka aaraştırmalarlan da”.

Belli edildi, ani, ŞCK-nın finans çetinniini kurmaa deyni, läüzım işlesin üç mehanizma kompleksi:

a) *dooru hem kıynaş publik finanslaması* – vergi faydaları/kolvermekleri, grantlar, bütet yardımnarı, cümnä faydası için neet grantları, özel soşial izmetlär için annaşmalar;

b) *özel hayır severlik* – hayır severlerä vergi faydaları, çıkararak baaşışları, doorudarak vergi ödeyenlerin gelir vergisindän bir ayırı proşent;

c) *gelirleri kurmak* – kurmaa ii koşulları ekonomika zaameti için; vergi faydaları soşial biznesi için h.b.

Moldova Respublikası hem bu № 51 Kanonun sınırında kuruldu Strategiyanın genel hem özel neetleri.

“Genel neet 2. Şivil cümnenin finans çetinniin ilerlemesi hem kaavilenmesi.

Temel zaamet:

2.2.1. Cümnä izmet hem iş sferasında ŞCK-nın dooru annaşmaklar mehanizmasını doorutmak.

2.2.2. Soşial sımarmak uurunda en ii praktikaların üüredilmesi hem ilerlemesi.

Beklenän sonuçlar:

2.2.1. Cümnä izmet hem iş sferasında dooru annaşmak mehanizması doorudulu hem işleer.

2.2.2. Neet grupaları başardılar soşial sımarmak mehanizmasını kullanmak uurunda üürenmeyi, en ii praktikalar da belli olêrlar hem kullanılêrlar”.

Moldova Respublikası Kanonuna № 837 mayın 17-dän 1996 y. “Cümnä birlikleri için” taa 2010 yılda eklenildi eni statya, angısı belli etti soşial sımarmamanın maanasını:

“Statya 33². Soşial sımarmak

(1) *Soşial sımarmak – soşial programalar gerçekteşmesinin bir forması, angısını kurdu publik kuvetlär organnarı. Bu cümnenin intereslerini koruyarak işlerin hem/ya da izmetlerin yapılması için annaşmalar sisteması.*

(2) *Publik kuvetlär organı hazırlêêr hem plannêêr işlär hem izmetlär listesini hem büüklüünü, angıları lâüzım yapılsın/verilsin soşial sımarmamanın yardımınnan. Sımarmak finanslamayı kableder sımarmamayı verän publik kuvetlär organın bütetindän.*

(3) *Soşial sımarmak tamannansın deyni geçiriler açık konkurs, alarak hesaba bu kanonnan koyulu özellikleri, devlet alımnar kanonculuunu. Soşial sımarmamanın erleştirmäk konkurslarında pay alêrlar sade cümnä birlikleri, özel fondlar hem kurumnar, angıların var cümnä faydalar organizaşıya statusu.*

(4) *Soşial sımarmamanın erleştirmäk konkursunda pay alan cümnä birliklerin, özel fondların hem kurumnarın, angıların var cümnä faydalar organizaşıya statusu, lâüzım olsun hepsi şartlar tamannamaa deyni sımarmamayı, onnarın arasında donatım hem başka avadannıklar, belli uurda kvalifikaşıyalı hem görgülü zaametçilär, islää nam, angısının yardımınnan var nicä çekmää volontörları hem para.*

(5) *Soşial sımarmamayı erleştirärkän, istenilmeer teklif uurunda garantiyalar hem annaşmayı tamannamaa deyni usullar”.*

Uygun hak temelinnän proekt ekspertleri hazırladılar Gagauziya ATB erli Kanon proektini “Gagauziya ATB publik önetmäk organnarın hem publik kurumnarın işindä outsorsing mehanizması için”, angısı bütün Moldova Respublikası için dä enidir.

Olan genel problemaları çözmää deyni teklif ediler kullanmaa eni instrumenti – outsorsing, angısı dünnä görgüsündä devlet önetmesi diıştirmesindä eni akışın biri sayılêr.

Lâüzım belli etmää, ani outsorsing mehanizması aktiv kullanılêr devlet önetmäk sektorunda sınır aşırı devletlerdä (Evropa Birlii devletleri: Velikobritaniya, Germaniya, Şveşıya, Slovakiya, Rumıniya, Polşa h.b.; Rus Federasıyası, Amerika Birleşik Devletleri, gün duusu Aziya devletleri h.b.).

Erli publik önetmāk organnarın işindā outsorsing – publik izmetlerini verān subyektlār işin optimizațiya usulu, neredā, temellenerāk annaşmaya, temel ya da yardımcı funkțiyların/proteslerin payı tamannamaya veriler yabancı kurumnara, onnarın arasında, cümnā kurumnarına da.

Autsorsing neeti geliştirmää verilān funkțiyların kalitesini, üüseltmää uygunlukları, iisiltmää bütet harçlarını ya da tamannamaa başka efektif sonuçları, kontrol ederāk outsorseri hem koruyarak bu subyektlerdā yüridik sorumnuu işin yapılmaması için ya da diil islää yapılması için.

Erli publik önetmāk organnarında outsorsing kullanmanın şartları bu:

- bütet harçlarını küçültmāk tecillii;
- erli publik önetmāk organnar etkilerin efektifliini kaldırmak;
- belirli önetmāk uurunnan baalı soruşların çözümesindā esneklää çalışmak;
- işlemää kvalifikațiyalı uzmanların, angıların var profesional görgüsü hem uygun kompetențiyları işin belirli sferalarında;
- eni önetmāk tehnologiyaların kullanılması.

Girişimin gerçekleşmesi yardım edecek genişletmää primarların hem publik kurumnarın kolaylıklarını:

- kvalifikațiyalı yardımnan özel kurumnardan grantların çekmesi;
- devlet alımnara görā dokumnetlerin hazırlaması;
- uşak başçalarında, lişteylerdā hem gimnaziyalarda beslenmenin (keytering rejimin dā) kurulması;
- çok insannan sport hem kultura olayların geçirilmesi.

Sonuç 2. Diil devlet kurumnarın karar almak protesindā pay almanın efektif sistema kurmasının baalantısında teklif edili:

3) Yollamaa teklifi Gagauziya ATB Bakannık Komitetinā hem Gagauziya ATB Halk Topluşuna, ki onaylamaa hem/ya da tanımaa onnarın strukturalarında kişileri hem/ya da strukturaları, angıları sorumnu herzamankı temeldā şivil cümnesinnān işbirlii mehanizmanın kurulması için, onaylayarak Örnek Kararı görev nasaatlarınnan zaametçilerā, kim çalışacak diil devlet kurumnarınnan işbirlii mehanizmanın girimindā.

4) Yollamaa danışmayı Halk Topluşuna konkurs temelindā eklemää birleşik Parlament hem Halk Topluşu parlament arası grupasına şivil cümnā temsilcileri gözetleyici statusunnan.

Alarak hesaba läüzümnü herzaman enilemää Moldova Respublikasının kanonculuunu hem millet azlıklar hem Evropa Nasaatı EGİK (Evropa Güvennik hem İşbirlii kurumu) Üüsek komisarın tekliflerini, hem dā Evropa hartiyası erli kendi önetmāk kararını, Moldova Respublikası Parlamentin Kararınnan № 206

noyabri ayın 20-dän 2015 yılda, konstituțiya normalarına görä, kuruldu Parlament arası grupası, ki garantiyalamaa Gagauziya avtonom teritorial kurumun işini hem Gagauziya ATB özel statusu için Moldova Respublikası kanonculuun kararlarını.

Parlament arası grupası kurulu bir sayıda Gagauziya Halk Topluşun hem Moldova Respublikası Parlament frakțiyların temsilcilerindän, hem dä onun temel daavaları:

- kurmaa herzamankı dialogu Moldova Respublikası Parlamentin hem Gagauziya Halk Topluşun arasında;
- Gagauziya ATB özel hak statusu için millet kanonculuun gelişmesi hem merkez hem avtonomiya organnarı etkilerin bölünmesi;
- hazırlamaa teklifleri, ki geliştirmää ilişkileri merkez kuvetlerin hem Gagauziya ATB-nin arasında, alarak hesaba pozitiv Evropa praktikalarını;
- kurmaa herzamankı konsultațiya mehanizmasını, ki önnemää hem çözmää türlü olan zorlukları merkez kuvetlerin hem Gagauziya ATB-nin arasında.

5) Yollamaa teklifi hayır severlerä hem diil devlet kurumnarına hem hepsi isteyennerä, ki kurmaa platformayı diil devlet kurumnar için, aniki yayınnaştırmaa hem tanımaa onnarın işini, hem, birlik proektlerdä pay almak için (örnek – Eklenti 3).

Sonuç 3. Diil devlet sektorun pay almasının büümesi cümmelär ilerlemäk proşesin hem cümmelerin önemni problemalar çözülmesinde kuvetlerin, biznesin hem țivil cümmenin birleşmesi baalantısında teklif edili:

6) Gagauziya ATB hepsi uurlarda publik önetmäk organnarına girişirmää diişilmeklerin hem eklemelerin koymasını kendi işi için karara, angıları doorudulu karar almak proşesin açıklına, onnarın arasında:

- hazırlamaa hem onaylamaa Kuralları ofițial saytların çalışması için;
- vakıtlan erleştirmää normativ aktlar proektlerini, hem onnara görä meraklanan insannar var nicä yollasınnar kendi tekliflerini;
- kabledilän normativ aktların tiparlanması.

7) Çeşmäküü hem Avdarma primariyalarına tanıttırmaa prezentațiyaı, angılarında örnek prokti gibi gerçeklener “Tıvil büteti için” erli normativ akt prokti (normativ akt prokti – Eklenti 4).

Bu normativ aktın ideyası onda, ani “Tıvil büteti” lääzım olsun efektif bir tertip, ki vatandaşlar pay alsınnar karar almak proşesinde, da doorudulu soțial uurunda önemni proektlerin belli etmesinä hem gerçekleşmesinä, teklif ederäk vatandaşları hem cümmä kurumnarını Gagauziya ATB-da olan erli publik önetmäk

organnarın işinâ, ki çözmää belirli administrativ-teritorial bölgesindâ erli problemları.

Ŧivil büteti için normativ akt proekti kurêr devlet desteklemäk hem vatandaş girişimnerin finanslamak mehanizmasını, hem dâ belli eder genel kuralları hem işlemneri, ki, erli bütettän finanslanan vatandaş girişimnerin proektlerini tanıtırmaa, notalamaa, ayırmaa, gerçeklemää hem gözetmää.

Ŧivil büteti – demokratik proşeslerinâ vatandaşları çekmäk mehanizması, ki alıştırmâa regional devlet politikasını erleşmä yaşayannarın dalaplarına hem istemeklerinâ.

Ŧivil bütetin neeti onda, aniki desteklemää vatandaşların girişimnerini, geliştirmää işbirliini erli publik önetmäk organnarınnan, hem dâ üüseltmää bütet araçların kullanmak efektifliini, çekeräk Ŧivil cümnenin temsilcilerini erli uurda karar almak proşesinâ hem kaavilendireräk gözetmeyi soşial-ekonomika ilerlemäk strategiyanın gerçekleşmesinâ.

IV. Çıkışlar

Hazırlanmış tekliflerin gerçekleşmesi yardım edecek diil devlet sektoruna pay almaa cümnelâr ilerlemesinin proşeslerindâ hem kuvetlâr, biznes hem Ŧivil cümnesinin birleşmesinâ, ki çözmää topluluun en önemni problemlarını.

Bundan başka, girişim doorudulu Ŧivil cümnesinin ilerlemesinâ hem finans çetinniin kaavilenmesinâ.

Teklif edilân kanon girişimi yardım edecek erli kuvetlâr hem publik kurumnar işindâ outsorsing mehanizmanın kullanmasına, ki efektif gerçekleştirmää kendi görevlerini.

Autsorsing, angısını teklif ediler kullanmaa kuvetlâr hem Ŧivil sektorun arasındaki ilişkilerdâ, yardım edecek diıştırmää devlet önetimini, çekmää grantları publik sferasına hem çözmää olan genel problemları.

Publik izmetlerini verân subyektlarin işi geçecek optimizaşıyayı, neçinki funkşiyaların hem proşeslerin bir payı gerçekleştirmäk için verilecek cümnä kurumnarına.

Hep bu arada, Ŧivil topluluu aktivleşer, çünkü peydalanacak kolaylık vermää kendi izmetlerini hem peydalanacak garantiyalı destek erli kuvetlâr tarafından.

Publik kuvetlâr arasında işbirlii getirecek bütet harçların iisilmesinâ, erli publik önetmäk organnarın görevlâr efektifliin üüselmesinâ, soruşlar çözümlerinin taa

büük esneklinä, kvalifikaçiyalı uzmanların çekmesinä hem eni önetmäk tehnologiyaların giriminä.

Taa girişimin gerçekteşmesi yardım edecek genişletmää primarların hem publik kurumların kolaylıklarını grantlar çekmesindä, devlet alımına görä dokumentlerin hazırlamasında, uşak başçalarında, liçeylerdä hem gimnaziyalarda imeeliin kurulmasında.

KABLEDENNÄR LİSTESİ

1. İncelemäk için. “Erinä koymak fondu için erli kanonuna diişilmeklerini hem eklemelerini koymak için” erli kanon proekti:

- Gagauziya erleşmelerin primariyaları;
- Gagauziya Bakannık Komiteti;
- Gagauziya Halk Topluşu.

2. Desteklemäk için. Gagauziya ATB “Gagauziya ATB publik önetmäk organnarın hem publik kurumların işindä outsorsing mehanizması için” erli kanon proekti:

- Gagauziya Bakannık Komiteti.

3. Teklif gibi. Onaylamaa hem/ya da tanıtırmaa strukturalarında kişileri hem/ya da strukturaları, angıları sorumlu olaceklar çivil cümnesinnän her zamankı işbirlii mehanizmasının kurulması için, onaylayarak Kararı zaametçilerin görev nasaatlarının, ki gerçekteşmää diil devlet kurumlarının işbirlii mehanizmasını:

- Gagauziya Bakannık Komiteti;
- Gagauziya Halk Topluşu.

4. Teklif gibi. Danışmaa Halk Topluşuna konkurs temelindä eklemää birleşik Parlament hem Halk Topluşu parlament arası grupasına çivil cümnä temsilcileri gözetleyici statusunnan:

- Gagauziya Halk Topluşu.

5. Teklif gibi. Danışmaa hayır severlerä, diil devlet kurumlarına hem başka meraklılara kurmaa informaçiya platformasını diil devlet kurumları için, ki yayınlaştırmaa hem tanıtırmaa onların işini, hem dâ kurmaa partnörlük mehanizmasını, ki pay almaa ortak proektlerdä:

- dış partnörları;
- diil devlet kurumları.

6. Teklif gibi. Danışmaa Gagauziya ATB hepsi uurlarda publik önetmāk organnarına başlatmaa diişilmekleri hem eklemeleri kendi işi için karara, angıları doorudulu karar kabletmāk proşesin açıklına:

- Gagauziya erleşmelerin primariyaları;
- Gagauziya Bakannık Komiteti;
- Gagauziya Halk Topluşu.

7. Teklif gibi. Danışmaa Çeşmäküü hem Avdarma küülerin primariyalarına, ki tanıştırmaa topluluu “Tivil büçeti için” proekt kullanmasının ilk sonuçlarınnan:

- Çeşmäküü primariyası;
- Avdarma primariyası.

GAGAUZİYA (GAGAUZ ERİ) HALK TOPLUŞU
“Gagauziya ATB Erinä koymak fondun Kanonuna dıışılmeklerini hem eklemelerini koymak için” GAGAUZİYA ATB KANONU

№ 4 aprilin 27-ndän 2017 y.

Gagauziya (Gagauz Eri) Halk Topluşu kableder bu erli Kanonu.

Statya 1.

Gagauziya ATB “Erinä koymak fondu için” Kanonuna № 4 aprilin 27-ndän 2017 y. koymaa bu dıışılmekleri hem eklemeleri:

1. Statyayı 1 busoy tiparlamaa:

(1) Bu kanon belli eder Erinä koymak fondun (ileri - Fond) kurulmak hem harcamak araçların hak temellerini, angıları stimül vereceklär diil bütet (grant) araçların çekmesinä **hem erli toplulukların ilerlemesinä doorudulu publik hem tivil sektorların birleşik gerçekteşmesinä.**

(2) Fond kurulêr, ki, grant proektlerin sınırında, Gagauziyanın bütetindän yatırımınarı (finanslamak payları) erinä koymaa:

a) Gagauziya ATB erli bütet hem publik kurumınarına;

b) **Gagauziya ATB diil devlet kurumınarına, angıları erli uurda kuruldular publik, tivil hem biznes sektorların arasında koyulu teritorial partnörllaa görä, da adlanêrlar erli girişim grupaları.**

(3) Yatırımınarın (finanslamak payların) verilmesi geçer sade grant proektlär sınırlarında, angıların var bu öncelik hem uygunluk kriteriyaları:

a) **proekt gerçekteşiriler, alarak hesaba Gagauziya ATB hem/ya da ayırı erleşmenin İlerlemäk strategiyasını;**

b) **proekt kullanılêr obyektlerdä, angıları baalı Gagauziya ATB hem/ya da ayırı erleşmenin publik sferasına.**

2. Statyada 2, benefițiar annamasını busoy tiparlamaa:

“*benefițiar* – yuridik kişi (dolay administratıyası, primariya, başka publik kurumu, **diil devlet kurumu**), angısı olêr grant araçların kabledeni”.

3. 5-inci statyanın (1) payını busoy tiparlamaa:

(1) Fond araçlarını kullanêrlar sade erinä koymaa deyni Gagauziya merkez bütetindän **benefițiarlara** ödeli (ya da ödemeyä lâüzım) yatırımınarı.

4. 6-inci statyanın (2) payını busoy tiparlamaa:

(2) Bildirimeyä mutlak lâüzım eklensin bu onaylayan dokumentlerin kopyaları:

a) annaşıma yatırımcıların;

b) l  zımsa: proektin proek-harç  l  dokumentleri; proektlerin kontrol hem ekspertiza devlet organnarınnan verili proektin tehnika ekspertiza raportu; Devlet alım agentliinn n hem teritorial haznalıklan registraıya edili publik alımnar için annaşma;

(c) grant proektin barabar girimi için karar;

(d) publik organnar hem ivil kurumnar arasında partn rluk annaşması.

Statya 2.

Bu Kanon başl  r işini kabletm k g n nd n.

Gagauziya (Gagauz Eri)

Başı (Başkanı)

AÇIKLAYICI NOT

GAGAUZİYA ATB KANONUNA

“Gagauziya ATB Erinä koymak fondun Kanonuna diişilmeklerini hem eklemelerini koymak için”

1. Kanıt

1.1 Kabletmäk tecili

Gagauziya ATB Kanon proekti (ileri – kanon proekti) hazırlandı, alarak hesaba ekonomika politikanın, yatırımnar çekmenin, bütet, finans hem regional ilerlemenin uurunda Gagauziya Halk Topluşun herzamankı komisiyanın kanon kurmak işini, ki gerçekleştirmää Gagauziya kanonculuk normalarını, angıları düzenneerlär finans işini.

Gagauziya ATB-da işleer özel bir fond – Yatırımnarı erinä koymak fondu.

Fond araçların yardımınnan Gagauziya ATB merkez bütetindän geeri çeviriler para erli bütetlerä grant proektlerinä görä ödeli ya da ödemeyi bekleyän yatırımnara.

Moldova Respublikası başka dolaylarına görä, Gagauziya ATB-nin bu eni praktikasını yardım eder avtonomiyanın publik organnarına pay almaa grant programalarında, kablederäk garantiyalı barabar finanslamak kaynaanı - yatırımnarı.

Bu girişimin yardımınnan avtonomiyanın publik sferasına geler hep taa çok grant.

Bu girişimin baş neeti – çekeräk bütet dışı araçlarını, birleştirmää kuvetleri hem şivil cümnesini erli toplulukların en önemni problemaların çözmesindä.

Kanon proektindän bekleniler, ani Erinä koymak fondun benefiştirleri var nicä olsunar diil sade publik önetmäk organnarı, ama Gagauziya ATB-nin diil devlet kurumnarı, angıları kurulêrlar erli uurunda publik, şivil hem biznes sektorların arasında teritorial partnörлуun (erli girişim grupaların) temelindä.

1.2 Kanon proektin neeti – çekeräk bütet dışı araçlarını, kuvetlerin hem şivil cümnesinin birleşmesi erli toplulukların en önemni problemaların çözmesindä.

1.3 Kanon proektin temel daavasını – kurmaa funkşional mehanizmasını, ki hazırlamaa: diil devlet kurumnarın finans çetinniini hem diil devlet kurumnarın karar almak proşesindä efektif pay almak sistemasını.

1.4 Geçerli kanonculuun sistemasında eri – bu kanon proekti uyêr Moldova Respublikası “Gagauziya (Gagauz Eri) özel hak statusu için” kanonun, Gagauziya

Temel kanonun, hem dâ onnarın temelindâ kabledilân Gagauziya (Gagauz Eri) kanonların normalarına.

1.5 Kanon proekti kabletmenin soşial-ekonomika sonuçlar ıkışı.

Kanon kabletmesi yardım edecek:

- a) ekerâk bcet dışı araçlarını, birleştirmââ kuvetleri hem şivil cmnesini erli toplulukların en önemni problemaların zmesindâ;
- b) kurmaa funkşional mehanizmasını, ki hazırlamaa diil devlet kurumların finans çetinniini hem diil devlet kurumların karar almak proşesindâ efektif pay almak sistemasını.

2. Normativ aktlar listesi, angılarını, bu kanon proektin kabletmesinnân, lââzım kaldırmaa, onnara diişilmekleri ya da eklemeleri koymaa

Bu kanonun kabletmesinnân diil lââzım olacek diiştirmââ ya da doldurmaa başka normativ aktlarını.

3. Finans-ekonomika kanıdı

Bu kanon proektin gerçekleştirilmesi yardım edecek taa çok ekmââ Gagauziya ATB publik altyapısı ilerlemesinâ deyni bcet dışı araçları.

4. Kanon proektin hazırlayannarı

GAGAUZİYA ATB KANONU № _____
_____ -dan 2020 y.

**GAGAUZİYA ATB PUBLİK ÖNETMÄK ORGANNARIN HEM PUBLİK
KURUMNARIN İŞİNDÄ AUTSORSİNG MEHANİZMASI İÇİN**

Erli bütet araçlarından finanslanan, erli kuvetlär organnarın hem publik kurumnarın işin efektifliini hem kalitesini üüseltmäk neetinnän, Gagauziya Halk Topluşu kableder bu kanonu.

BÖLÜM I
GENEL DURUMNAR

Statya 1. Kanonu kullanmak neeti hem bölümü

(1) Bu Kanonun neeti – erli kuvetlär organnarın ayırı funktşiyalarını hem/ya da proşeslerini yapmasının mehanizmasını kurmak, geçireräk onnari autsorsinga.

(2) Bu Kanonun işi yayınnanêr Gagauziya ATB erli publik önetmäk organnarına, hem dâ publik kurumnarına, angıları finanslamayı kablederlär erli bücettän.

(3) Bu Kanonun durumnarı teklif ediler kabletmää publik kurumnarı için, angılarında Gagauziya ATB publik önetmäk organnarı kurucu olêrlar.

Statya 2. Genel annamaklar:

Kanonun neetindä bu annamaklar kullanılêrlar maanada:

autsorsing (sözleşmä) – annaşmaya görä erli kuvetlär organnarın ayırı temel hem/ya da yardımcı funktşiyalarını hem proşeslerini vermää autsorsera yapmak için;

autsorser (gerçekleştirici) – fizik ya da yüridik kişi, angısı, bakmayarak kurum-hak saabilik formasına, onnarın arasında diil devlet kurumnarı da, seçili tamannamaa deyni, autsorsinga verilän, erli kuvetlär organnarın hem publik kurumnarın ayırı temel hem/ya da yardımcı funktşiyalarını hem proşeslerini;

kurum (sımarlayıcı) – autsorsing izmetlerini sımarlayan, erli publik önetmäk organı ya da publik kurumu, angısı finanslamayı kableder erli bücettän (Gagauziya ATB bücetindän);

erli publik önetmäk kurumu, erli kuvetlär organı – bir maanalı deyimnär.

Statya 3. Autsorsing temel prinşipleri:

(1) Autsorsinga verilän publik funktşiyaların/proşeslerin temel prinşipleri olêrlar butakım vermenin lâázımnı hem uygunnuu.

(2) Funktiyayı/protesini outsorsinga bakmaa deyni laazımnı şart olêr dış gerçeleştiricilêrlân onun effektiv yapılması.

(3) Funktiya vermenin uygunuu belli olêr temellenerêk outsorsing effektivliin notalamasına bûcet araçların ekonomiyası, bu funktiyanın/protesin gerçeleştirmek kalitenin üüselmesi, izmetlerin vermek vakıdın kısılması, publik önetmek sistemanın optimizaçiyası görgüsü tarafından.

(4) Outsorsing izmetlerin paası taa az funktiyanın/protesin kendi paayından erli publik önetmek organın ya da publik kurumun içindê.

(5) İnceleyerek vakıtlı faktoru belli olêrlar funktiyalar/proteslêr, angılarını laazım gerçeleştirmêe nesoy-sa sebebê görê yapılmaz vakıta sımarlayan kurumun kaynaklar yardımınan, ya da vakıta, angısını laazım azaltmaa.

(6) Eer funktiya/protes uyarsa outsorsinga vermenin belli printiplerinê (laazımnık hem uygunuk), onu var nicê vermêe outsorsinga.

Statya 4. Outsorsing obyektleri

Publik funktiyaların/proteslerin outsorsinga vermenin obyektleri var nicê olsunar:

- a) IT – desteklemek;
- b) klining (içerlerin tertiplemesi hem koruması, çamaşırlık izmetleri, başka) hem tehnika izmetleri;
- c) buhgalter sayısını götürmek;
- d) yuridik yardım;
- e) devlet alımnar işlemin izmetleri;
- f) hazırlamaa kultura hem/ya da sport olaylarını;
- g) grantların hem yatırımnarın çekmesi (grant proektlerin yazması, başka);
- h) hazırlamaa tehnika hem/ya da özel dokumentleri;
- i) iç ekspertizası;
- j) imeeliin kurulması (üretim hem saalık korumak kurumnarı, başka).

BÖLÜM II

AUTSORSİNG MEHANİZMANIN GERÇEKLEŞTİRİLMESİ

Statya 5. Outsorsinga vermenin etapları

(1) Funktiyaların/proteslerin outsorsinga vermesindê laazım uymaa bir sıra etapa:

- a) Sımarlayan kurumunnan funktiyaların/proteslerin listesini oluşturmak, angıları önceliklân uyêrlar outsorsinga vermesi için;

b) kurmaa iş grupasını, ki belli etmäâ kanıtları outsorsinga vermesinin funktiyalarını/proteslerini, angısına girecek en az 5 kişi, da onun başında olacak bütet administratoru hem/ya da publik kurumun öndercisi;

c) geçirmää outsorsing vermesinä teklif edilän funktiyaların/proteslerin kanıtlık, lääzımnık, uygunluk hem olabilän risklerin analizini;

d) outsorsing vermesinä funktiyalar/proteslerin kanıtlaması için iş grupası, hem dä, lääzımsa, baamsız uzman hazırlêêr çıkışları hem tehnika daavasını;

e) outsorsierların seçilmesini geçirer iş grupası, inceleyeräk kandidatları hem en ii teklifleri;

f) outsorsierlar seçilmenin sonuçlar kararı protokol gibi yazdırılêr;

g) temelleneräk protokola belli sırada yazdırılêr hem imzalanêr outsorsing için annaşma.

Statya 6. Outsorsing için annaşma

(1) Outsorsing için annaşmada lääzım belli edilsin tarafların şartları, hakları, sorumlukları, hem dä sorumnuunu hem içindekisindä lääzım olsun:

a) outsorsing vermesinä uyan funktiyalar/proteslär soyun annaması;

b) outsorsinga verilän funktiyaların/proteslerin yapılması için özel sayı hem kalitâ istemeklerin annaması, angıları yardım edeceklär notalamaa verilän izmetlerin uygunnuunu;

c) sımarlayıcının hem mal getirenlerin hakları hem sorumlukları, alarak hesaba annaşmanın geçerli olmasında uymaa işleyän kanonculaa, istemeklerä hem korumak usullarına, angıları düzenneerlär outsorsinga verilän funktiyaları/protesleri;

d) tarafların girişiminä görä annaşmanın iptal etmesi için karar;

e) komertiya saklılını kuran bilgilerin korunması için karar;

f) mal getirenin tarafından annaşmanın sıravardır tamannamasını gözetmäk hem herzamankı notalamak için karar, angısı yardım edecek vakıtları kabletmää lääzımnı usulları;

g) annaşmanın geçerlili;

h) eer annaşma vakıttan taa ileri iptal edilärsä, izmetlerin verilmesi durgunmasın deyni, tarafların hakların hem sorumlukların detalili yazdırması;

i) dartışmaları çözmäk sırası;

j) başka, geçerli kanonculaa karşı olmayan, durumnar.

(2) Annaşma paayı taa az funktiyalar/proteslär kendi paayından sımarlayan kurum içindä hem belli ediler, alarak hesaba paayın sayısını, angısı olêr imzalanan annaşmanın ayırılmaz payı.

BÖLÜM III

AUTSORSİNG KURULMASI

Statya 7. Sımarlayan kurumun işini kurmak:

(1) Sımarlayan kurum öndercisi belli eder sorumnu kişiyi autsorserlan işbirlii için.

(2) Sımarlayan kurum diişilmekleri koyêr, ki organ strukturasını optimizaşıya etmää.

(3) Kurum işçilerin arasında diil lâázım olsun zaametçi, angısının olacek hep ölä funkşiyaları, nicä dä annaşmaya görä autsorserin.

(4) Sımarlayan kurum öndercisi yok nasıl kimseyi alsın boş görevä, angısının funkşiyaları/proşesleri verildi autsorsinga.

(5) Sımarlayan kurum kurêr uygun durumnarı autsorsinga verilän funkşiyalar/proşeslär soyların işinä görä.

Statya 8. Autsorserlerin işini kurmak:

(1) Autsorserlerin var sorumu, alarak hesaba kanonculuu yayınnamaa saklı bilgileri, angılarını onnar üürendi autsorsing zamanında.

(2) Autsorser lâázım versin sımarlayıcıya hepsi informaşiyayı, angısı baalı autsorsinga verilän funkşiyalarlan/proşeslärän.

(3) Funkşiyaların/proşeslerin yapılması için sorumnu erli publik önetmæk organın hem publik kurumun öndercisi.

(4) Autsorsing proşesinnän baalı normativ aktların durumnarına uyması için, hem dä autsorsinga verilän funkşiyaların/proşeslerin gözetmezi için sorumnu sımarlayan kurum.

BÖLÜM IV

AUTSORSİNGA VERİLÄN FUNKŞİYALAR/PROŞESLÄR YAPILMAK

EFEKTİVLİN SORUMU HEM GÖZETMESİ

Statya 9. Efektivliin gözetmesi:

Autsorsinga verilän funkşiyalar/proşeslär yapılmak efektivliin gözetmesini geçirer autsorsinga kendi funkşiyalarını/proşeslerini verän sımarlayan kurumnar, ki kontrol etmää autsorserin işini verilän funkşiyanın (izmetin) gerçekleştirilmesini.

Statya 10. Gösterim sisteması:

(1) Autsorsinga verilän herbir funkşiyası/proşesi için kurulêr ölçülän hem kontrol edilän gösterim sisteması, angısına görä autsorser götürer ayırı bilgilär bazasını.

(2) Gözetmäk gösterim sisteması lâazım açıklasın outsorsinga verilän funktiyalar/proteslär sistemanın yapılmasını hem ilerlemesini sayıya hem kaliteyâ görä.

(3) Gözetmäk geçiriler her zaman diil taa siirek üç ayda bir kerä.

(4) Eer outsorsera verilän izmetlerin uuru iisilärsä, kaldırılêr soruş, ki izmetlerin verilmesinä annaşma iptal edilsin.

(5) Tekliflär, çıkarmaa deyni outsorsingtan funktiyaları/protesleri, da vermää onnarı tamannamaya bakannık kuvedinä, çıkarılêrlar iş grupasının toplantısına incelemeyä.

BÖLÜM V

ÇIKIŞ HEM GEÇİCİ DURUMNAR

Statya 11. İşin başlaması:

Bu kanon başlêr işini Gagauziyanın ofițial bületinindä “Ekspres-Kanon” tiparlanmasından sora.

Statya 12. Bakannık Komitetin sorumlukları:

Bakannık Komitetinä bu kanonun tiparlanmasından sora üç ayın içindä:

a) kendi normativ aktlarını bu kanona görä uydurmaa;

b) yollamaa Halk Topluşuna kendi tekliflerini, ki geçerli kanonculuu bu kanonnan uydurmaa;

c) hazırlamaa örnek kararını outsorser seçmenin konkursunu geçirmää deyni.

d) her yıl, mardın birinädän, yollamaa Gagauziya Halk Topluşuna bilgileri bu Kanonun gerçekleştirilmesi için.

Gagauziya (Gagauz Eri)

Başı (Başkanı)

Komrat m., _____ 2020 y.

№ _____

AÇIKLAYICI NOT

GAGAUZIYA ATB KANONUNA

GAGAUZIYA ATB PUBLİK ÖNETMÄK ORGANNARIN HEM PUBLİK KURUMNARIN İŞİNDÄ AUTSORSİNG MEHANİZMASI İÇİN

1. Kanıt

1.1 Kabletmäk tecili:

Gagauziya ATB Kanon proekti (ileri- kanon proekti) hazırlandı, alarak hesaba ekonomika politikanın, yatırımlar çekmenin, bütçe, finans hem regional ilerlemenin ujurunda Gagauziya Halk Topluşun herzamankı komisiyanın kanon kurmak işini, ki gerçekteştirmää Gagauziya kanonculuk normalarını, angıları düzenneerläer finans işini.

Alarak hesaba Moldova Respublikasının Konstituyasını:

“Statya 109. Erli publik önetmenin temel printipleri”

(1) Publik önetmesi administrativ-teritorial birimnerindä temellener erli avtonomiya, cümnä izmetlerin daadılması, erli publik önetmäk kuvetlerin seçimi hem erli ujurunda önemni soruşlara görä vatandaşlar konsultaçıya printiplerindä”.

Erli avtonomiya – erli publik önetmäk kuvetlerin hakı hem beceriklii kanona görä doorutmaa hem önetmää cümnä işlerin taa büyük payını kendi sorumu altında hem erli insannarın intereslerindä.

Erli kuvetlerin garantiyalı erli avtonomiyası – Daadılmak strategiyanın gerçekteştirilmesinä görä devlet politika payı, angısı belli eder, ani administrativ daadılması geçer temelleneräk bu, Evropa Birliinnän girişimli, printiplerä – erli avtonomiya printipinä hem yardımnik printipinä, angısına görä cümnä funkçıyaların tamannanması yapılar o kuvetläer organnarın tarafından, ani bulunêrlar taa yakın vatandaşlara.

Lääzım belli etmää, ani, erli publik önetmäk organnarına devlet tarafından verilän etkilerdän kaarä, verildi sorumluk gerçekteştirmää bu organnarın etkilär sınırlarında hem organnarın kompetençıyasına uyar kanonnan koyulu minimal kalitä standartlarına görä cümnä hem cümnä-faydalı izmetleri.

İnsan kaynakların var büyük rolu erli publik önetmäk organnarın sorum usulların gerçekteştirilmesindä.

Ancak, erli kuvetlerin karşı geldii en önemni problemaların biri olêr kvalifikaçıyalı insan kaynakların etişmemezlii.

Genel olan problemaları çözmää deyni teklif ediler kullanmaa eni bir instrument – outsorsing, angısı dünnä praktikasında devlet önetmäk diişirmesindä temel akışın biri olêr.

Autsorsing mehanizması aktiv kullanılır devlet önetmek sektorunda sınır aşırı devletlerde (Evropa Birlii devletleri: Velikobritaniya, Germaniya, Şvetiya, Slovakiya, Rumıniya, Polşa h.b.; Rus Federatıyası, Amerika Birleşik Devletleri, gün duusu Aziya devletleri h.b.).

Erli publik önetmek organnarın işindä autsorsing – publik izmetlerini verän subyektlär işin optimizaşıya usulu, neredä, temelleneräk annaşmaya, temel ya da yardımcı funkşiyaların/proşeslerin payı tamannamaya veriler yabancı kurumnara, onnarın arasında, cümnä kurumnarına da.

Autsorsing neeti geliştirmää verilän funkşiyaların kalitesini, üüseltmää uygunlukları, iisiltmää bütet harçlarını ya da tamannamaa başka efektif sonuçları, kontrol ederäk autsorseri hem koruyarak bu subyektlärdä yüridik sorumu işin yapılmaması için ya da diil islää yapılması için.

Erli publik önetmek organnarında autsorsing kullanmanın şartları bu:

- bütet harçlarını küçültmek tecillii;
- erli publik önetmek organnar etkilerin efektifliini kaldırmak;
- belirli önetmek uurunnan baalı soruşların çözülmesindä esneklää çalışmak;
- işlemää kvalifikaşiyalı uzmanların, angıların var profesional görgüsü hem uygun kompetenşiyaları işin belirli sferalarında;
- eni önetmek tehnologiyaların kullanılması.

Girişimin gerçekleşmesi yardım edecek **genişletmää primarların hem publik kurumnarın kolaylıklarını:**

- kvalifikaşiyalı yardımnan özel kurumnardan grantların çekmesi;

- devlet alımına göre dokumnetlerin hazırlaması;

- uşak başçalarında, lişeylerde hem gimnazialarda beslenmenin (keytering rejiminin dâ) kurulması;

- çok insannan sport hem kultura olayların geçirilmesi.

Butakım, kanonculuk girişimi yardım edecek kullanmaa autsorsing mehanizmasını erli kuvetlerin hem publik kurumnarın işindä, ki efektif gerçekleştirmää kendi etkilerini.

1.2 Kanon proektin neeti – erli kuvetlär organnarın hem publik kurumnarın ayırı funkşiyaların hem/ya da proşeslerin tamannamak mehanizmasını kurmak, geçireräk onnarı autsorsing rejiminä.

1.3 Kanon proektin temel daavaları:

- ✓ çekmää grantları hem bütet dışı kaynakları;
- ✓ erli publik önetmek organnarın funkşiyalar/proşeslär efektifliin üüselmesi;
- ✓ bütet harçların optimizaşiyası;

- ✓ garantiyalamaa eni tehnologiyaların, özellikläñ informațiya tehnologiyaların, kullanılmasını;
- ✓ cümnä izmetlerin kalitesinin hem uygunnuun üüselmesi;
- ✓ önemni hem şindiki bütet harçların azalması;
- ✓ işçilär sayısının optimizațiyası;
- ✓ autsorsing izmetläñ sektorun ilerlemesi.

1.4 Geçerli kanonculuun sistemasında eri – bu kanon proekti uyêr Moldova Respublikası “Gagauziya (Gagauz Eri) özel hak statusu için” kanonun, Gagauziya Temel kanonun, hem dâ onnarın temelindä kabledilän Gagauziya (Gagauz Eri) kanonların normalarına.

1.5 Kanon proekti kabletmenin soñial-ekonomika sonuçlar çıkışı.

Kanonun kabletmesi yardım edecek:

- a) erli kuvetläñ organnarın ayırılı funktıyaların hem/ya da proşeslerin tamannamak mehanizmasını kurmaa, geçireräk onnarı autsorsinga;
- b) kullanmaa instrumenti, angısı verer kolaylık Gagauziyada erli kuvetläñ organnarına efektif işlemää.

2. Normativ aktlar listesi, angılarını, bu kanon proektin kabletmesinnän, lăázım kaldırmaa, onnara diişilmekleri ya da eklemeleri koymaa

Bu kanonun kabletmesinnän diil lăázım olacak normativ aktlarını hem durumlarını diişirmää hem kuvedini kaybedän saymaa.

3. Finans-ekonomika kanadı

Bu kanon proektin gerçekleştirilmesinä diil lăázım olacak başka araçlar, çünkü onun hepsi normaları çıkêrlar geçerli kanonculuktan.

4. Kanon proektin hazırlayannarı

Örnek

Diil devlet kurumnar için informaşıya sayfası

1. *Ad;*
2. *Registraşıya datası;*
3. *Yüridik hem bulunmak adresi;*
4. *Organizaşıya-hak forması;*
5. *Kurumun öndercisi için bilgiler;*
6. *Cümnä zaametın temel uurları (uşaklık hem analık koruması, vatandaşların katılması, gerçekleştirilän proektlär için informaşıya, başka);*
7. *Kontakt bilgiler: telefonnar, elektron adresi, veb-adresi, başka”.*

KARAR

Țivil büteti için
Örnek kararın
Olaylanması için

Erli problemaların çözümlenine, aktiv pay almasına hem erleşmelerin soțial-ekonomika ilerlemesinde yardım etmesine vatandaşları katmak neetinnän:

Gagauziya Halk Topluşu kableder bu Kararı.

1. Onaylamaa Țivil büteti için Örnek kararını, alarak hesaba eklentiyi, angısı bu Kararın ayırılmaz payı olêr.
2. Teklif etmäâ ilk uurda erli kuvetlär organnarına onaylamaa Țivil büteti için Örnek kararını.
3. Bu Karar başlêr işini “Ekspres-Kanon” ofițial bületinde tiparlanmasından sora.

**Gagauziya Halk Topluşun
Başı**

Komrat m., _____ 2020 y.

№ _____

ÞİVİL BÜCETİ İÇİN ÖRNEK KARARI

Bölüm I. Genel durumnar

1. Þivil büteti için Örnek kararı (ileri - Karar) kurêr, vatandaşlarlan teklif edili hem Þivil bütetindän finanslı cümnä interesindä proektlerin teklif etmæk, notalamak, seçmæk, gerçekleştirmæk hem gözetmæk sırasını.

2. Kararda kullanılan annamakların bu maanası var:

þivil büteti – erli bütettä ayırılı finans araçları, ki desteklemää vatandaşların girişimnerini, angılarını seçti erleşmenin yaşayannarı;

erli bütetlär – ilk uurda bütetlär, angılarına girer küülär (komunalar) hem kasabalar (muniþtipiyalar) bütetleri;

girişim grupası – vatandaş ya da vatandaş grupası, angıları teklif ederlär girişim proektini cümnä intereslerindä;

vatandaş girişimneri – erleşmenin vatandaşlarınnan teklif edilän soþial uurunda önemni proektlär;

yatırım – para formasında benefiþiarın katkısı, grant araçlarını vermæk annaşmaya görä grant verenlerin ya da başka kabledenlerin (yapıcılık kurumun, mal getirenin) faydasına.

3. Bu Kararın neeti kurmaa bütettän finanslanan þivil girişim proektlerini teklif etmää, notalamaa, seçmää, gerçekleştirmää hem gözetmää deyni genel kuralları hem işlemneri.

4. Þivil büteti vatandaşları demokratik proþeslerinä çekmæk mehanizması, ki alıştırmaa erli devlet politikayı erleşmä yaşayannarın dalaplarına hem beklemeklerinä.

5. Þivil bütetin neeti: erli uurda þivil cümnenin karar almak proþesinä çekmesinnän bütet araçların kullanmak efektifliin üüselmesi hem soþial-ekonomika ilerlemæk strategiyanın gerçekleştirilmesi için gözetmenin kaavilenmesi; þivil girişimnerin desteklemesi, hem dâ erli publik önetmæk organnarınnan işbirliin iileşmesi.

6. Þivil bütetin daavaları:

6.1. Kurmaa vatandaşlar hem erli publik önetmæk organnarın arasında eni işbirlii mehanizmasını erli soruşlarını çözmää deyni.

6.2. İnsan katılmasının aktivleşmesi erli problemaların belli etmesindä hem onnarın önceliini kurmasında, ki sora bu problemaları çözmää.

6.3. Teklif etmää vatandaşları açık dialoga erli publik kuvetlär organnarın temsilcilerinnän.

- 6.4. Erli kuvetlär organnarı iş açıklın üüselmesi.
- 6.5. Erli kuvetlär organnarına inan üüselmesi.
- 6.6. Programalara görä yapılan, insanın pay alması işlerin/izmetlerin hazırlamasında, gerçekleştirilmesindä, kalitâ kontrolündä hem kabletmesindä, sora da obyektlerin bakımında hem korumasında.
7. Bu Kararın gerçekleştirilmesi için erli bücettä hazırlandı para vermesi diil taa az 10 ley 1 kişiyä, alarak hesaba son raport zamanın ofițial statistika bilgilerini.
8. Girişim grupanın yatırım payı kurêr diil taa az 20 proçent țivil bücetindän, angısı belli edili țivil girişim bildirimindä.
9. Finanslamak veriler bu uurlara:
- 9.1 Erleşmenin altyapısı: düzgünnük, cümnä erlerin düzmesi, yol altyapısı h.b.
- 9.2 Soțial sferası, kultura hem ekolojiya.
- 9.3 Üretim, gençlär hem sport.
- 9.4 Erli demokratiya: erli uurda karar kabletmesinä insannarı çekmäk.
10. Proektin hepsi obyektleri lääzım olsunnar publik mülk predmetlerindän.
11. Bücettän finans araçları verilmeer özel mülk obyektlerinä hem din amaçları için (yapılar, izmetlär), hem dä alış-veriş hem politika amaçları için.

Bölüm II.

Proekt bildirimini vermesi

12. Erleşmenin erli publik önetmäk organnarın desteklemesi veriler konkurs temelindä țivil girişim grupalarına.
13. Țivil girişimnär gerçekleştirilmesinin mutlak şartı olêr insannarın pay alması onnarın hazırlamasında, kalitâ kontrolündä hem yapılı işlerin hem/ya da izmetlerin kabletmesindä.
14. Her yıl fevral ayın 15-nädän primariya bildirer öncelik uurlarda konkursun geçirilmesini, angılarına görä girişim grupası var nasıl yollasın kendi proekt bildirimlerini. Konkurs geçer, temelleneräk, ayırı erleşmenin erli nasaatınnan onaylanan, karara.
15. Girişim grupası var nicä versin bir ya da birkaç proekt bildirimini.
16. Herbir țivil girişiminä eklener listä, neredä belli edili, bu girişimi destekleyän, ayırı erleşmenin insannarın sayısından diil taa az 0,5 %-tin (20 kişidän diil taa az) laabı, adı hem imzaları, hem dä özel fokus-grupalar toplantısının protokolu.
17. Proekt bildirimneri lääzım uysunnar bu şartlara:
- topluluun problemalarını çözmää deyni erli intereslerä uymak;
 - erli kuvetlär organnarınnan belli edili öncelik hem uur strategiyalarına hem programalarına uymak;

- bu Kararın 16 punktuna görä imzalarlan listelerin olması;
- doldurulu bildirim forması;
- onaylayan dokumentlärlän eklentidä bildirimün uygun bütetin olması.

18. Hepsi verili hem finanslamaya onaylı tivil girişimneri tiparlanêrlar ayırı erleşmenin primariyanın ofițial saytında hem/ya da koyulêrlar informațiya tablosuna.

Bölüm III.

Proekt bildirimün notalaması

19. Tivil bütet proektlerin seçilmesini, önetmesini hem onnarın gerçekleştirilmesinin gözetmesini geçirer, ayırı erleşmenin erli nasaatınnan kurulu, tivil girişimnerin önetmesi için özel komisiya.

20. Proekt bildirimnerin vermesi için son zamanın belli edilmesindän sora, tivil girişimneri kullanmak komisiyası geçirer kendi toplantısını, ki geçirmää bildirimnerin tehnika hem finans notalamasını.

21. Tivil bütetin proekt bildirimneri lääzım verilsinnär ayırı yılın mart ayın 15-nädän elektron hem kiyat formasında.

22. Aprilin 15-nädän tivil girişimnerini önetmäk komisiyası geçirer verilän bildirimnerin notalamasını.

23. Lääzımsa, komisiya teklif eder uzmanları proekt bildirimnerinä sonuç hem notalamak verilsin deyni.

24. Verilän proektlerä komisiya analiz yapêr bu notalamak şartlarına görä:

- erli intereslerä hem önceliklerä uymak;
- cümnä faydalı (son benefițiarların sayısı);
- proektin ortak finanslaması için verilän yatırım payı;
- gerçekli bütetin verilmesi;
- diil devlet kurumnarınnan partnörlük;
- proektin çetinnii;
- soțial efekti: gösterer soțial yufka insannarın, gençlerin, ihtärların intereslerini, soy eşitliin kullanılmasını;
- proektin enilii hem özgünnü.

25. Finanslamaya onaylanan proektlerä görä komisiya kararı tiparlanêr diil taa geç aprilin 30-ndan ayırı erleşmenin primariyanın ofițial saytından hem/ya da koyulêr informațiya tablosuna.

Bölüm IV.

Proektin kullanmasının gözetmesi

26. Tivil bütetin önetmäk komisiyası barabar onaylı proektin girişim grupasınnan geçirer proekt gerçekleştirilmesinin gözetmesini.

27. ivil girişimin gerçekleştirmek zamanında ivil bütetin önetmek komisiyası hertürlü destekleer onun başarılı gerçekleştirilmesini.

28. Proektin büteti tarafların kayıllınnan var nicä diiştirilsin ivil bütetinnän onaylanan topluma görä.

29. Proektin gerekleştirilmesindän sora, komisiya barabar girişim grupasının gözetim raportunu hazırlêrlar.

30. Erli bütet tamannamasının raport incelemesini hem onaylamasını geçirärkän, temsilci hem etkili organ bakêr raporu ivil bütetin kullanılması için dä.

Bölüm V.

Kontrol hem sorum

31. ivil bütet araçları kullanılêrlar sade bu Kararlan belli edili amacına görä.

32. ivil büteti araçların neetli kullanılmasının kontrolünü geçirer Gagauziya ATB Saymak palatası hem ayırı erleşmenin primariya iç ekspertiza strukturaları.

33. Bu Kararın araçları harcamasının uymaması olayında, kabaatlı olannar sorumu çekeceklär geçerli kanonculaa görä.

Bölüm VI.

ıkış durumnar

34. Bu Karar başlêr işini Gagauziyanın ofiial bületinindä “Ekspres-Kanon” tiparlanmasından sora.

35. ivil büteti için Karar işini başlêr, diiştiriler hem iptal ediler ayırı administrativ-teritorial birimi erli nasaatın tarafından.

36. Teklif etmää Gagauziya Bakannık Komitetinä, başlayarak yanvar ayın 1-ndän 2019 y., temel yatırımnarı için harçların diil taa az 10 %-ini daatmaa konkursa görä, kullanarak açıklık, efektivlik hem ivil cümnesinin katılmak printipini.

AÇIKLAYICI NOT
Gagauziya Halk Topluşun karar proektinä
“TİVİL BÜCETİ İÇİN ÖRNEK KARARIN ONAYLANMASI İÇİN”

1. Kanıt

1.1 Kabletmäk tecili:

Gagauziya Halk Topluşun Karar proektı (ileri – girişim) kurulu alarak hesaba Gagauziya Halk Topluşun ekonomika politikası, yatırımlar çekmesi, finanslar hem regional ilerlemesi her zamanki komisiyanın işini, ki, finans işini düzenneyän, Gagauziya kanonculuk normalarını gerçekleştirmää.

İivil büteti doorudulu soşial önemni proektlerin belli etmesinä hem gerçekleştirilmesinä, teklif ederäk vatandaşları hem cümnä kurumlarını erli publik önetmäk organnarın işinä, ki ayrıri administrativ-teritorial birimin erli problemlerini çözmää.

İivil büteti için Örnek kararı kurêr İivil girişimnerä devlet desteklemäk hem finanslamak mehanizmasını, hem dâ belli eder erli bütetlerdän finanslanan İivil girişim proektlerini teklif etmää, notalamaa, seçmää, gerçekleştirmää hem gözetmää deyni genel kuralları hem işlemleri.

İivil büteti vatandaşları demokratik proşeslerinä çekmäk mehanizması, ki alıştırmaa erli devlet politikayı erleşmä yaşayannarın dalaplarına hem beklemeklerinä.

İivil bütetin neeti: erli uurda İivil cümnenin karar almak proşesinä çekmesinnän bütet araçların kullanmak efektifliin üüselmesi; soşial-ekonomika ilerlemäk strategiyanın gerçekleştirmesi için gözetmenin kaavilenmesi; İivil girişimnerin desteklemesi, hem dâ erli publik önetmäk organnarınnan işbirliin iileşmesi.

1.2 Neet – erli problemlerin çözmeginä vatandaşların çekmesi, erleşmenin hem regionun soşial-ekonomika ilerlemesinde aktiv pay alması hem yardımnaması.

1.3 Temel daavalar:

a) kurmaa vatandaşlar hem erli publik önetmäk organnarın arasında eni işbirlii mehanizmasını erli soruşlarını çözmää deyni;

b) insan katılmasının aktivleşmesi erli problemlerin belli etmesinde hem onnarın önceliini kurmasında, ki sora bu problemleri çözmää;

c) teklif etmää vatandaşları açık dialoga erli publik kuvetlär organnarın temsilcilerinnän;

- d) erli kuvetlär organnarı iş açıklın üüselmesi;
- e) erli kuvetlär organnarına inan üüselmesi;
- f) programalara görä yapılan, insanın pay alması işlerin/izmetlerin hazırlamasında, gerçekleştirilmesindä, kalitâ kontrolünde hem kabletmesindä, sora da obyektlerin bakımında hem korumasında.

1.4 Geçerli kanonculuun sistemasında eri – bu kanon proekti uyêr Moldova Respublikası “Gagauziya (Gagauz Eri) özel hak statusu için” kanonun, Gagauziya Temel kanonun, hem dâ onnarın temelindä kabledilän Gagauziya (Gagauz Eri) kanonların normalarına.

1.5 Kanon proekti kabletmenin soşial-ekonomika sonuçlar çıkışı.

Girişimin kabletmesi verecek kolaylık:

- a) erli problemaların çözmesinde vatandaşların hem erli publik önetmâk organnarın arasında işbirliin mehanizmasını kurmaa;
- b) üüseltmää insanın aktivliini erli problemaların bulmasında hem önceliini belli etmesindä, ki sora çözmää problemları;
- c) erli kuvetlär organnarın işinâ açıklık hem inan uurunu üüseltmää;
- d) çekmää yatırımları erli cümnâ problemlarını çözmää deyni.

2. Normativ aktlar listesi, angılarını, bu kanon proektin kabletmesinnän, lâázım kaldırmaa, onnara düşilmekleri ya da eklemeleri koymaa

Bu kanonun kabletmesinnän diil lâázım olacek normativ aktlarını hem durumlarını diiştirmää hem kuvedini kaybedän saymaa.

3. Finans-ekonomika kanadı

Bu girişimin gerçekleştirilmesi için lâázım olacek belli erli bütetlerdän verilsin para, alarak hesaba 1 kişiye (teklif ediler diil taa az 10,0 ley) koyulu parayı hem yaşayannarın sayısını, angıları yaşêrlar belli administrativ-teritorial birimindä.

4. Girişimin hazırlayannarı
